

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту педагогіки і психології

_____ (підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2024 ____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною комісією

НН Інституту педагогіки і психології

« _____ » _____ 2024 р.

Голова _____

Суми 2024

Розробник:

Проценко Ірина Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від « » серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Бойченко М.А., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 8	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й			
Семестр			
3-й		4-й	
Лекції			
26 год.		20 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		24 год.	
Самостійна робота			
68 год.		74 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Загальна кількість годин - 240	Вид контролю: ЕКЗАМЕН		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – сформуванати у студентів здатність аналізувати основні категорії виховання, навчання та розвитку, володіти науковими основами організації педагогічної діяльності в контексті Закону України «Про освіту» та Концепції Нової української школи, основами управління педагогічними системами.

Основним **завданням** вивчення дисципліни є забезпечення ґрунтовного засвоєння студентами основ педагогічної наук, теорії виховання та теорії навчання; розвивати аналітичне педагогічне мислення; формування умінь вивчати та пояснювати педагогічні явища та процесі у їх взаємозв'язку, взаємозалежності; забезпечення оволодіння студентами ефективними шляхами впливу на розвиток особистості; формування у студентів дослідницьких умінь, досвід роботи з підручниками, навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації; виховання у майбутніх педагогів відповідальне ставлення до професійного навчання та самовдосконалення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і методичні основи організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; ознайомлення з сучасними уявленнями про цілі і цінності педагогічної освіти, проблемами навчання і виховання здобувачів освіти, традиційними та інноваційними підходами до їх вирішення.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей)

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Методи навчання

проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, інтерактивні (вебінари, тренінги, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання (вправи, практичні та дослідні роботи).

Методики та технології навчання

теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія, консультування),
практико-операційні (вправи, алгоритми, експерименти),
пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій),
самостійна робота (виконання тестів, вправ),
контрольно-оцінювальні (виступ, контрольна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою є міжпредметні зв'язки з наступними дисциплінами:

- з **філософією**, яка забезпечує загальнонауковою методологією наукового пізнання;
 - з **психологією**, що має спільність об'єктів вивчення, індивідуальних і вікових особливостей дітей різного віку, опанування методиками вивчення особистості, колективу, особливостей формування Я- концепції, мотивації діяльності та ін.;
 - з **анатомією та фізіологією**, що забезпечує розуміння морфологічних та фізіологічних особливостей кожного вікового періоду;
 - з **естетикою**, що забезпечує формування всебічно розвиненої особистості;
 - з **соціологією**, методи і результати досліджень якої використовує педагогіка;
 - з **історією**, що забезпечує формування знань студентів про зміни та особливості навчально-виховних систем в різні історичні епохи.
- Компетентності та програмні результати навчання**

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (громадянська компетентність). ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). ЗК 4. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (лідерська компетентність). ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).
Професійні (фахові) компетентності	ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички

**спеціальності
(ПК)**

учнів у створенні зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа.

ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

ПК 5. Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ПК 6. Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

ПК 7 Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ПК 9. Проектувальна компетентність як здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ПК 10. Прогностична компетентність як здатність: прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

ПК 11. Організаційна компетентність як здатність: організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів у відповідності до нормативних вимог, правил і рекомендацій.

ПК 12. Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати оцінювання результатів навчання учнів; аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя: визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмні результати навчання	
Знання	<p>ПРЗ 1. Концептуальні наукові та практичні знання в галузях українського та зарубіжного мовознавства, літературознавства, психології, педагогіки й методики середньої освіти, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПРЗ 6. Знати різні види позакласної роботи з української мови та літератури, англійської мови.</p> <p>ПРЗ 8. Знати вікові та індивідуальні особливості учнів, методи роботи в інклюзивному освітньому середовищі.</p>
Уміння	<p>ПРУ 2. Когнітивні та практичні уміння/навички використовувати різні методи, форми і засоби для навчання учнів української мови і літератури, англійської мови, враховувати вікові психологічні особливості учнів у процесі навчання.</p> <p>ПРУ 4. Когнітивні та практичні уміння/навички отримувати, оцінювати та застосовувати дані в галузі професійної діяльності, у т.ч. із закордонних джерел.</p> <p>ПРУ 5. Когнітивні та практичні уміння/навички проєктувати різні типи уроків, у т.ч. інтегровані, застосовувати конкретну технологію навчання української мови і літератури, англійської мови, здійснювати розробку річного, тематичного, поурочного планів; проєктувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проєктування цілісного навчально-виховного процесу.</p> <p>ПРУ 6. Когнітивні та практичні уміння/навички орієнтуватися в інформаційному просторі, кіберпросторі, критично оцінювати інформацію, використовувати інформаційно-цифрові технології і розробляти нові електронні освітні ресурси; дотримуватися норм професійної етики та захищати дані у процесі е-комунікації.</p>
Комунікація	<p>ПРК 1. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у професійному середовищі.</p> <p>ПРК 2. Готовність консультувати колег з особливостей в організації освітнього процесу, актуальних питань методики навчання української мови і літератури, англійської мови, донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації з дотриманням професійної етики.</p> <p>ПРК 3. Здатність до ефективної комунікації в процесі навчання української мови і літератури, англійської мови, спілкування з професійних питань усно та письмово.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 1. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти, здатність раціонально планувати час на виконання професійних обов'язків, діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ПРА 2. Спроможність керувати проєктами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі.</p> <p>ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії.</p>

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує фундаментальні, різнобічні, системні знання з педагогіки та різнорівневих особливостей; основних термінів і понять курсу; виявляє глибокі знання та усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення педагогічних явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання творчих завдань; володіє знаннями, здобутими у ході виконання самостійної роботи; володіє інформацією про найновіші досягнення, вміє застосувати її для розв'язання практичних завдань.</p> <p><i>Уміння:</i> виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до педагогічних явищ, не припускаючись помилок; спирається на знання різних концепцій та підходів до тлумачення педагогічних фактів і закономірностей; здатен запропонувати власні шляхи і способи розв'язання творчих задач.</p> <p><i>Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</i></p>
82 - 89	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує повною мірою знання з системи педагогіки та її різнорівневих особливостей; основних термінів і понять курсу; виявляє глибокі знання з дисципліни, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання творчих завдань.</p> <p><i>Уміння:</i> застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдань..</p> <p><i>Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</i></p>
74 - 81	<p><i>Знання:</i> здобувач на належному рівні засвідчує знання системи педагогіки та її різнорівневих особливостей; основних термінів і понять курсу; володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою.</p> <p><i>Уміння:</i> застосовує знання на практиці, але узагальнює і систематизує навчальну інформацію не в повній мірі, допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знань на практиці.</p> <p><i>Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</i></p>
64 - 73	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує задовільні знання системи педагогіки та її різнорівневих особливостей; основних термінів і понять курсу; має фрагментарний, не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не завжди може запропонувати власні приклади; не застосовує знання у нових умовах або слабо орієнтується в тому, як їх застосувати; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи; не здатен до креативності.</p> <p><i>Уміння:</i> виконує поставлені завдання на репродуктивному рівні, має недостатньо стійкі навички виконання практичних завдань.</p>

Поточний контроль												ІН	Ра	Екз	За
												ДЗ	зом		галь
															на
РОЗДІЛ 3						РОЗДІЛ 4									
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т				
3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5				
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	15	75	25	100
Самостійна робота															
						3					3				

* Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Новою редакцією» від 28.11.2022 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Засоби діагностики результатів навчання:

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року)»*.

Засобами діагностики та формами контролю є: екзамен, навчальний освітній проєкт, тести, педагогічні задачі, перевірка самостійної роботи.

5. Програма навчальної дисципліни Інформаційний зміст навчальної дисципліни

1. Розділ 1. Розділ 1. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину.

Тема 2. Методологія і методи науково-педагогічного дослідження.

Тема 3. Розвиток, соціалізація і виховання особистості.

Тема 4. Педагогічний процес як система і цілісне явище. Закономірності і принципи педагогічного процесу.

Тема 5. Нормативно-правові засади реформування сучасної системи освіти в Україні.

Розділ 2. Теорія освіти і навчання (дидактика)

Тема 1. Актуальні завдання сучасної дидактики. Навчання в цілісному педагогічному процесі.

Тема 2. Зміст освіти як фундамент базової культури особистості.

Тема 3. Методи та засоби навчання.

Тема 4. Сучасні технології навчання. Технології візуалізації змісту навчання.

Тема 5. Форми організації навчання.

Тема 6. Урок як основна форма організації навчання.

Тема 7. Педагогічна діагностика результатів навчально-пізнавальної діяльності.

Розділ 3. Теорія виховання

Тема 1. Виховання в цілісному педагогічному процесі. Зміст виховання. Основні напрями виховання.

Тема 2. Основні напрями виховання.

Тема 3. Загальні методи виховання.

Тема 4. Організаційні форми виховної роботи.

Тема 5. Педагогічні основи розвитку виховного потенціалу колективу.

Тема 6. Педагогічні основи діяльності класного керівника. Педагогічне керівництво самовихованням учнівської молоді.

Тема 7. Виховна робота з педагогічно занедбанними дітьми.

Розділ 4. Управління освітніми системами

Тема 1. Організаційні основи управління вітчизняною школою. Методична робота в школі.

Тема 2. Поняття про педагогічні інновації і передовий педагогічний досвід.

Тема 3. Реформування загальної середньої освіти в світлі концепції «Нова українська школа».

Тема 4. Оптимізаційний потенціал технологізації в освіті.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни

Зміст модуля	Лекції (год.)	Семінар. заняття (год.)	Самост. робота студентів (год.)	Індивід. робота студентів	Всього
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальні основи педагогіки					
1. Педагогіка в системі наук про людину	2	2			4
2. Методологія і методи науково - педагогічного дослідження	2	2	4		8

3. Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2	2			4
4. Педагогічний процес як система і цілісне явище. Закономірності і принципи педагогічного процесу	2	2	4		8
5. Нормативно-правові засади реформування сучасної системи освіти в Україні	2	2	8		10
Розділ 2. Теорія освіти і навчання					
1. Актуальні завдання сучасної дидактики. Навчання в цілісному педагогічному процесі	2	2	4		5
2. Зміст освіти як фундамент базової культури особистості	2	2			3
3. Методи та засоби навчання	2	2	4		8
4. Сучасні технології навчання. Технології візуалізації змісту	2	2	4		8
5. Форми організації навчання	2	2	4		8
6. Урок як основна форма організації навчання	2	2	2		6
7. Педагогічна діагностика результатів навчально-пізнавальної	2	2	4		6
Розділ 3. Теорія виховання					
1. Виховання в цілісному педагогічному процесі. Зміст виховання	2	2			3
2. Основні напрями виховання	2	2	4		5
3. Загальні методи виховання	2	2	4		8
4. Організаційні форми виховної роботи	2	2	4		8
5. Педагогічні основи розвитку виховного потенціалу колективу	2	2	4		8
6. Педагогічні основи діяльності класного Керівни ка. Педагогічне керівництво самовихованням учнівської	2	2			4
7. Виховна робота з педагогічно занедбанними дітьми	2	2	4		7

Розділ 4. Управління освітніми системами

1. Організаційні основи управління вітчизняною школою. Методична робота в школі	2	2	4		8
2. Поняття про педагогічні інновації і передовий педагогічний досвід.	2	2	4		8
3. Реформування загальної середньої освіти в світлі концепції «Нова українська школа».	2	2	4		6
4. Оптимізаційний потенціал технологізації в освіті.	2	2	6		8
5. Підсумкове заняття		2			
ВСЬОГО	46	48	146		240

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Загальні основи педагогіки		
1	Педагогіка в системі наук про людину	2
2	Методологія і методи науково-педагогічного дослідження	2
3	Розвиток, соціалізація і виховання особистості	2
4	Педагогічний процес як система і цілісне явище. Закономірності і принципи педагогічного процесу	2
5	Нормативно-правові засади реформування сучасної системи освіти в Україні.	2
Розділ 2. ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ		
1	Актуальні завдання сучасної дидактики. Навчання в цілісному педагогічному процесі.	2
2	Зміст освіти як фундамент базової культури особистості	2
3	Методи та засоби навчання	2
4	Сучасні технології навчання. Технології візуалізації змісту навчання.	2
5	Форми організації навчання	2
6	Урок як основна форма організації навчання	2
7	Педагогічна діагностика результатів навчально - пізнавальної діяльності.	2

Розділ 3. Теорія виховання		
1	Виховання в цілісному педагогічному процесі. Зміст виховання	1
2	Основні напрями виховання	1
3	Загальні методи виховання	2
4	Організаційні форми виховної роботи	2
5	Педагогічні основи розвитку виховного потенціалу колективу	2
6	Педагогічні основи діяльності класного керівника	1
7	Педагогічне керівництво самовихованням учнівської молоді	1
8	Місце і роль сім'ї у вихованні. Суспільні інститути виховання	1
9	Виховна робота з педагогічно занедбаними дітьми	1
Розділ 4. Управління освітніми системами		
1	Організаційні основи управління вітчизняною школою. Методична робота в школі	2
2	Поняття про педагогічні інновації і передовий педагогічний досвід.	2
3	Поетапне створення індивідуального освітнього проекту	3
4	Підсумкове заняття	1
	Разом	48

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Львівська політехніка. 2021. 540с.
2. Пихтіна Н. Основи педагогічної техніки. Навчальний посібник. Вид-во: центр учбової літератури. 2023. 316 с.
3. Козловський Ю. М., Дольнікова Ст. Л. Педагогіка. Львівська політехніка. 2018.
4. Нагачевська З.І. Педагогіка : навч.-метод. посіб. для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (спеціалізація історія). Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 144 с.
5. Аненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка. Навчальний посібник / І. П. Аненкова, М. А. Байдан, О. А. Горчакова, В. М. Руссол : - Львів : "Новий Світ2000", 2020. - 567 [1] с.
6. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. ЗадорожнаКнягницька, І. Б.

- Тимофєєва. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. - 192 с.
7. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І., Вовк Л.П. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. -2-ге вид., випр. - К.: Знання-Прес, 2006. - 423 с.
 8. Артемова Л.В. Історія педагогіки України. - К.: Либідь, 2006. - 424 с.
 9. Бондар В. Дидактика. - К.: Либідь, 2005. - 264 с.
 10. Волкова Н.П. Педагогіка. - К.: Академія, 2001. - 576 с.
 11. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997. - 376 с.
 12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 2-ге вид. доповн. .К.: Академвидав. 2012.
 13. Кривонос О.Б. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / О.Б. Кривонос. - Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. - 174 с.
 14. Кузьмінський А.І, Омеляненко В.Л. Педагогіка. - К.: Знання-Прес, 2003. - 418 с.
 15. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання : навч. посіб. - К.: Знання, 2006. - 324 с.
 16. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посіб. - К.: Знання, 2006. - 311 с.
 17. Левківський М.В. Історія педагогіки. - К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 360 с.
 18. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. - Харків: ОВС, 2002. - 400 с.
 19. Любар О.О. та ін. Історія української школи і педагогіки.-К. : Знання, 2006 . - 447 с.
 20. Медвідь Л.А.Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. - К. : Вікар, 2003. - 335 с.
 21. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. -К.: Гранма, 1999. - 350 с.
 22. Настільна книга класного керівника: Навч.-метод. посібник. Схвалено МОН / Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. - К., 2012. - 262 с.
 23. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / Під заг. ред. Бібик Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
 24. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAxQAWMTnMoGjlep bVQUXX47kRw__Z8Qc
 25. Омеляненко С.В. Педагогіка: Тестові завдання : навч. посіб. - К. : Знання, 2008. - 391с.
 26. Омеляненко, В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації : практикум / В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський, Л.П. Вовк. - К. : Знання-Прес, 2006. - 423 с.
 27. Омеляненко, В. Л. Теорія і методика виховання : навч. посібник / В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський. - К. : Знання, 2008. - 415 с.
 28. Основи науково-педагогічних досліджень : навчальний посібник / І. П. Аносов, М. В. Елькін, М.М. Головка, А. А. Коробченко. - Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2015.
 29. Педагогіка в запитаннях і відповідях: Навч. посіб. / Л.В. Кондрашова, О.А. Пермяков, Н.І. Зеленкова, Г.Ю. Лаврешина. - К.: Знання, 2006. - 252 с.
 30. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко - 2-ге вид., стер. - К.: Знання-Прес, 2006. - 700 с.
 31. Пермяков О.А., Морозов В.В. Педагогіка. - К.: Знання, 2006. - 171 с.
 32. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка. - Суми: Університетська книга, 2005. - 320 с.
 33. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи педагогічних досліджень. - К. : Зеніта, 2000. - 259 с.
 34. Стельмахович В.Г. Українська народна педагогіка.-К.,1997. - 312 с.

35. Сучасні шкільні технології. У 2-х частинах. Частина 1 / Упорядники І. Рожнятовська, В. Зоц. - К.: Редакція загальнопедагогічних газет, 2004. - 128 с.

Додаткові:

1. Андрощук І. М. Теоретико-методологічні основи організації змішаного навчання у закладі загальної середньої освіти [Електронний ресурс] / І. М. Андрощук, О. В. Віролайнен // Вісник післядипломної освіти. Серія : Педагогічні науки. - 2021. - Вип. 15. - С. 10-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpopn_2021_15_4
2. Волинець Т. Методичні засади реалізації принципу наступності в навчанні фізики в закладах середньої освіти II ступеня [Електронний ресурс] / Т. Волинець // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. - 2021. - Вип. 1. - С. 153-158. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2021_1_18
3. Гришина Т.В. Освітня технологія як об'єкт методичної роботи. - Харків: Основа. - 2003. - 96 с.
4. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Воротникова І.П., Чайковська Н.В. - К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020..
5. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник / Упоряд. Воротникова І.П. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020.
6. Дінтерсміт Т., Вагнер Т. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя. К.: Наш формат, 2017.
7. Кремень, В. Г. (Ред.). Національний освітній глосарій: вища освіта. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014.
8. Кривонос О.Б. Підготовка студентів до семінарських занять: навчально- методичний посібник / О.Б. Кривонос. - Цьома С.П., 2018. - 60 с.
9. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент- Х.: ТОВ «Планета-принт», 2016.
10. Медвідь Л.А.Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. - К. : Вікар, 2003. - 335 с.
11. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017.
12. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019: [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAxQAWMTnMoGjlep_bVQUXX47kRw_Z8Qc.
- 13.Організація дистанційного навчання в школі методичні рекомендації <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recommendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
- 14.Остапчук Н. Використання GOOGLE CLASSROOM для організації уроків інформатики: структура віртуального класу [Електронний ресурс] / Н. Остапчук, Н. Полухович // Нова педагогічна думка. - 2020. - № 1. - С. 2732. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2020_1_7
- 15.Остапчук Н. Структура сучасного компетентнісного уроку "Я досліджую світ" інформатичної освітньої галузі [Електронний ресурс] / Н. Остапчук, Л. Мельничук // Нова педагогічна думка. - 2021. - № 2. - С. 48-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2021_2_11
- 16.Основи педагогічної ергономіки : навчальний посібник / Н.Д. Карапузова, Є.А. Зімниця, В.М. Помогайбо. - Київ :Академвидав, 2012. - 192 с. - (Серія "Альма-матер").
17. Стрілецька Н. М. Використання прийомів (технік) формувального оцінювання на уроках інформатики у початковій школі [Електронний ресурс] / Н. М. Стрілецька, О. С. Смаглюк // Молодий вчений. - 2020. - № 6(2). - С. 355-363. - Режим доступу:

[http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_6\(2\)_38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_6(2)_38)

18. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. К.: Знання, 2016.

19. Черненко В. П. Розвиток творчих здібностей на уроках інформатики за допомогою ТРВЗ-технології [Електронний ресурс] / В. П. Черненко, І. І. Киба // Фізико-математична освіта. - 2020. - Вип. 3(2). - С. 101-107. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2020_3\(2\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2020_3(2)_19)

Інформаційні ресурси:

1. Академія педагогічних наук України - <http://www.apsu.org.ua>
2. Український центр оцінювання якості освіти. - www.testportal.gov.ua
3. Освітній портал "Освіта.UA". - <http://osvita.ua>
Освітня мережа України. - www.ednu.kiev.ua
4. Виховна робота в школі. - http://www.library.kherson.ua/teach/scool_07.htm
5. Відкритий урок: професійний журнал для вчителів. - <http://osvita.ua/school>
6. Для класного керівника. - <http://www.uroki.net/docklruk.htm>
7. Острів знань : Освітній шкільний інтернет-портал. - <http://ostriv.in.ua/>
8. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології Науковий журнал [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/
9. Учительський портал. - <http://www.uchportal.ru/>
10. Я - вихователь. - <http://vospitatel.at.ua>
11. Слово вчителя. - www.konserg.ucoz.ua
12. Портал «Діти України». - www.children.edu-ua.net
13. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта". - www.narodnaosvita.kiev.ua
14. Освітній портал "Педагогічна преса". - <http://pedpresa.ua>
15. "Гармонія сімейного життя". Сайт для старшокласників та старшокласниць. - <http://harmonia.okis.ru>
16. Безпека дітей в Інтернеті. - <http://onlandia.org.ua>
17. Освітній онлайн-журнал. - <http://educlub.com.ua>
18. Щоденник. Уа. - <http://shodennik.ua>
19. Українська педагогіка. - <http://ukped.com>
20. Уроки.нет. - <http://www.uroki.net>
21. Інформаційний портал "Знання". - <http://znannya.info>
22. Методичний портал. - <http://pedsovet.su>
23. Тестування і моніторинг в освіті. - <http://timo.com.ua>

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ:

1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів в системі загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 371 від 05.05.2008) // Освіта України. - 2001. - № 6. - С. 3-16.
2. Загальні методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу у п'ятих класах загальноосвітніх навчальних закладів (лист МОН України від 24.05.13 №_1/9-368). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>
3. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. Режим

доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>.

5. Закон України «Про позашкільну освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.
1. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru>
2. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80?lang=ru>
3. Лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2019 № 1/9-376 «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2019/2020 навчальному році» . - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://iitzo.gov.ua/metodychni-rekomendatsiji/>;
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 № 1232 «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» . - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/2014-10-27/3008/nmo-1232.doc&embedded=false> ;
5. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» . - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://docs.google.com/viewer?url=http://mon.gov.ua/files/normative/files/news/10/31/1243.doc&embedded=false>;
7. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] / - 2002. - Режим доступу: <http://www.setlab.net/?view=education-doctrine-2002>
8. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель із початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>